

Länsstyrelsen
Värmland

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0610233 Knappnäs

Natura 2000

Natura 2000 är ett nätverk av utpekade områden med höga naturvärden inom EU. Målet med nätverket är att hejda utrotningen av vilda djur och växter och hindra att deras livsmiljöer förstörs. Nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete med att bevara biologisk mångfald. Alla medlemsländer har ansvar att peka ut representativa områden för fåglar som är angivna i EUs fågeldirektiv (SPA) och för naturtyper och arter som är angivna i EU:s art- och habitatdirektiv (SCI/SAC). Genom utpekandet åtar sig länderna att långsiktigt bevara de utpekade naturvärdena i områdena. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en bevarandeplan. I några fall där Natura 2000-området också är naturreservat skrivs en kombinerad bevarandeplan och skötselplan. Bevarandeplanen ska innehålla en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras. Bevarandemålen formuleras utifrån de förutsättningar som de utpekade arterna och naturtyperna behöver för att de ska ha gynnsamt bevarandetillstånd i området. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper samt behov av bevarandeåtgärder, t.ex. skydd eller skötsel, ska också beskrivas. Informationen ska ligga till grund för förvaltning och tillståndsprövning enligt miljöbalken.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. Uppgifterna skiljer sig i vissa fall från vad som är beslutat av regeringen och kommer av Länsstyrelsen i dessa fall att föreslås som ändringar till regeringen vid nästa revideringstillfälle. Förvaltning och tillståndsprövning ska utgå från den verkliga förekomsten av naturtyper och arter, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar denna, även om uppgifterna inte har hunnit beslutas av regeringen.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen som är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är i sig inte ett juridiskt bindande dokument varför formell reglering av skydd eller skötsel kan behövas t.ex. i form av beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som råder vid åtgärder eller verksamheter inom ett Natura 2000-område.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd kan även krävas för åtgärder utanför Natura 2000-området om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Inför en ansökan ska ett samråd hållas med Länsstyrelsen angående utformningen av tillståndsansökan och tillhörande miljökonsekvensbeskrivning. Eftersom det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kräver tillstånd rekommenderas en tidig kontakt med Länsstyrelsen. Vid skogsbruksåtgärder hålls initialt ett samråd med Skogsstyrelsen. Information om Natura 2000 finns också på Länsstyrelsens webbsida eller genom kontakt med Länsstyrelsens enhet för naturvård på telefonnummer 010-224 70 00.

Foto: Länsstyrelsen Värmland

Överst vänster: violettkantad guldvinge, Dan Mangsbo - överst mitten: silvertärnor (D.M.) - överst höger: långskägg (D.M.)

nedtill vänster: vattendrag (D.M.) - nedtill höger: skog, Anders Tedeholm ©

Länsstyrelsen Värmland
651 86 Karlstad
010-224 70 00

www.lansstyrelsen.se/varmland

Länsstyrelsen
Värmland

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0610233 Knappnäs

Kommun: Torsby

Områdets totala areal: 19 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-11-06

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-12-29

Markägarförhållanden:

Statlig.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2002-01-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet:

3210 - Större vattendrag

9010 - Taiga

91E0 - Svämlövskog

1042 - Citronfläckad kärrtrollslända, *Leucorrhinia pectoralis*

1966 - Ävjepilört, *Persicaria foliosa*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden:

Det främsta bevarandesyftet med detta område är att bevara naturtypen Svämlövskog (91E0) och arten Ävjepilört (1966).

Motivering:

Natura 2000-områdets naturförhållanden präglas av områdets läge i Klarälvens meanderlopp.

Knappnäs bildningshistoria är intressant och hela näset är ur geomorfologisk synpunkt mycket värdefullt. Stora delar av området omfattas av naturreservat med syftet att bevara områdets lövskogar, strandängar och öppna sandytor samt de djur- och växtarter som förekommer i området. Området bevaras också för att skydda de ytformer och geologiska processer som karakteriserar Klarälvdalen.

Prioriterade åtgärder:

Åtgärder i Natura 2000-området ska utföras i enlighet med beslut och skötselplan för Knappnäs naturreservat. För naturreservatet gäller att:

- Områdets skötsel grundas på bevarande och utvecklande av de heterogena lövskogarna av sumpskogskaraktär genom begränsning av inväxande barrträd och i övrigt fri utveckling.
- De områden som utgörs av öppen sandmark/strand kan vid behov behöva röjas från uppkommande vegetation.

Beskrivning av området

Natura 2000-området Knappnäs ligger i anslutning till Klarälven ca 4 km nordväst om Likenäs. Knappnäs bildningshistoria är intressant och hela näset är ur geomorfologisk synpunkt mycket värdefullt. Det nuvarande näset tror man bildades av ett älvgenombrott för 300-500 år sedan. Vid detta genombrott tog sig Klarälven en ny fåra vid basen av det gamla Knappnäs som ursprungligen var ett näs på älvens östra sida. Efter älvgenombrottet anslöt Knappnäs till de två ursprungliga näsen på västra sidan; Stjärnäs och Lillängen. Dessa tre delområden tillsammans med den nästan helt avsnörda korvsjön Loken bildar det nuvarande näset där Knappnäs utgör dess mellersta del. Genom vattenståndsvariationer med översvämningar och vegetationsutveckling tillväxer sedimentansamlingen (älvvallen) utefter näsens södra sida. Successivt tillkommer nytt sediment och nya vallar i strandzonen. Långsiktigt uppstår en serie älvvallar som illustrerar näsets förändring. Samtidigt har norra sidan på näsen eroderats bort och näsen ”vandrar” på så sätt successivt med strömmen. Områdets strandzoner är huvudsakligen sankar och bevuxna med lövskogar. Detta är områden som varje år utsätts för återkommande översvämningar. Inom området finns lövskogar framförallt i östra delen av Gubbalaaven, Dubbastrand och utefter Lokens stränder. Delar av området hyser även äldre lövskogar med inslag av äldre gran och tall. Hägg, gråal, rönn och salix förekommer med grova dimensioner. De fuktiga lövskogarna av gråal, hägg och olika salix-arter med rik tillgång på äldre träd och död ved ger förutsättning för en särpräglad fauna och flora i det aktuella området. Inom området återfinns bland annat den utpekade arten ävjepilört (*Persicaria foliosa*), gammelsälglav (*Rinodina degeliana*) och gräddticka (*Perenniporia subaciida*). De öppna sandområdena utgör också viktiga miljöer för sandberoende insekter. Delar av Natura 2000-området omfattas av naturreservatet Knappnäs. Delar av området är också klassat som nyckelbiotop med riklig förekomst av död ved, grova träd och skrymslen.

Vad kan påverka negativt

Natura 2000-området Knappnäs omfattas till stor del av Knappnäs naturreservat och flera av de hot som beskrivs under respektive art och naturtyp regleras i beslut och skötselplan för naturreservatet. Natura 2000-området Knappnäs ligger i direkt anslutning till Natura 2000-området Klarälven övre delen och kan således beröras av negativ påverkan i detta Natura 2000-område.

Se även negativ påverkan under respektive naturtyp och art.

Bevarandeåtgärder

Följande bestämmelser och åtgärder bidrar på olika sätt till att utpekade naturtyper och/eller arter uppnår och bibehåller gynnsamt bevarandetilstånd i Natura 2000-området.

Gällande regelverk 2017:

- Enligt första stycket i 7 kap 28 a § miljöbalken krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd enligt första stycket krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området. Innan en tillståndsansökan lämnas in ska samråd hållas med Länsstyrelsen m.fl. (enligt 6 kap 4 § miljöbalken).
- Med stöd av 26 kap 9 § miljöbalken får tillsynsmyndigheten i det enskilda fallet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av miljöbalken ska följas.
- Täkter är tillståndspliktiga enligt 9 kap. miljöbalken.
- Strandskyddet omfattar land- och vattenområden inom 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd enligt 7 kap. 14 § miljöbalken.
- Myndigheter och kommuner ska enligt 5 kap. 3 § miljöbalken ansvara för att miljö kvalitetsnormer för vatten följs.
- Vattenmyndighetens åtgärdsprogram för Västerhavets vattendistrikt (Förordning 2004:660 om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön).
- Anmälningsplikt eller tillståndsplikt för vattenverksamhet råder enligt 11 kap. miljöbalken.
- Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2011:13) innebär krav på tillstånd för utsättning av fisk och vattenlevande kräft- och blötdjur.
- Riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken.
- Vid skötsel av jordbruksmark skall hänsyn tas till naturvårdens intressen (12 kap 7-10 §§ miljöbalken).
- Natura 2000-området Knappnäs omfattas till stor del av beslut och skötselplan för Knappnäs naturreservat.

Skydd/skötsel:

För de delar av Natura 2000-området som omfattas av Knappnäs naturreservat gäller att bevarandeåtgärder ska utföras i enlighet med beslut och skötselplan för naturreservatet.

Skötselområde 1 ska i stort sett få utvecklas fritt utan några större ingrepp.

Översvämningspåverkade områden utan träd- och buskskikt ska finnas kvar som livsmiljö för ävjepilört och andra arter som behöver denna miljö. Öppna sandytor längs delar av näsets stränder mot Klarälven ska skötas med inriktning på att dessa ska utgöra en värdefull livsmiljö för sandlevande insekter. Målet med skötselområde 2 är att det ska utvecklas mot naturskogskaraktär. Andelen löv ska bestå och vid behov gynnas genom ringbarkning av inväxande barrträd.

Behov av ytterligare bevarandeåtgärder:

Natura 2000-området Knappnäs ligger i direkt anslutning till Natura 2000-området Klarälven övre delen. Det innebär att åtgärder som påverkar exempelvis hydrologi i Klaräven övre delen positivt, kan ha direkt betydelse för Knappnäs.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet:

3210 - Större vattendrag

Areal: 0,13 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Större naturliga vattendrag (huvudfåror och större biflöden av älvar och åar) eller delar av vattendrag med relativt näringsfattigt och klart vatten. Naturliga variationer i vattenståndet skapar en variation av strandmiljöer med hög biologisk mångfald. Vattendynamiken är skiftande (älvsjöar, sel, meandersträckor, kvillar, forsar och fall). I mynningsområdet är vattendragen mer näringsrika eftersom eroderat sediment och näring från de övre delarna transporteras nedströms. Naturtypen förekommer i alpin och boreal region och avgränsas som vattendrag av strömföring ≥ 4 och/eller med en årsmedelföring > 20 m³/s och är normalt > 1 m djup. Naturtypen avgränsas mot land av medelhögvattenlinjen. För att tolkas som naturtyp bör vattendraget, i huvuddelen av sin sträckning, ej vara avsevärt påverkad av eutrofiering, försurning eller fysisk påverkan (kontinuitet, hydrologi, markanvändning i närmiljö), d.v.s. dålig eller otillfredsställande ekologisk status.

I Natura 2000-området utgörs 0,13 ha av naturtypen större vattendrag, en smal remsa av Klarälven.

Bevarandemål

Betydelsen av naturtypens förekomst i området har bedömts som obetydlig på biogeografisk nivå (s.k. D-förekomst). Detta medför att några bevarandemål inte sätts för naturtypen.

Negativ påverkan

Utgår på grund av D-förekomst

Bevarandeåtgärder

Utgår på grund av D-förekomst

Bevarandetillstånd

Eftersom naturtypens förekomst i området har bedömts som obetydlig på biogeografisk nivå innebär det även att någon bedömning av bevarandetillstånd inte görs för naturtypen.

9010 - Taiga

Areal: 8,01 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen Taiga (9010) är sedan tidigare regeringsgodkänd för området. Senare utförd inventering av länsstyrelsen har visat på att naturtypen inte förekommer i området. Naturtypen föreslås därför utgå. Ändringen har rapporterats in men ännu inte beslutats av regeringen.

Bevarandemål

Se beskrivning.

Negativ påverkan

Se beskrivning

Bevarandeåtgärder

Se beskrivning

Bevarandetillstånd

Se beskrivning.

91E0 - Svämlövskog

Areal: 0 ha. Arealen ej fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 1,48 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen ligger i anslutning till sjöar eller vattendrag på jordar som är väl dränerade vid lågvatten. Skogen översvämmas regelbundet vid högvatten. Det sker en kontinuerlig pålagring av finsediment i samband med översvämningarna. Trädskiktets krontäckningsgrad är 30-100% och ask/triviallöv (var för sig eller tillsammans) utgör minst 50% av grundytan. Ask, gråal och klibbal är de vanligaste trädslagen. Skogen ska vara eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen är i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd, död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier. Buskskiktet består ofta av olika videarter, brakved, olvon och vilda röda vinbär. Fältskiktet innehåller ofta högrter och ormbunkar, men även fattiga starrtyper förekommer.

För att den ingående naturtypen svämlövskog ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetillstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Trädkontinuitet av lövträd av varierande ålder inklusive gamla träd.
- Trädlagsvariation, främst klibbal och ask i södra Sverige och gråal i norra delen av landet.
- Skogen utvecklas i huvudsak genom naturlig dynamik, som självföryngring och att trädindivider dör av naturliga orsaker.
- Naturliga störningar som stormfällning, insektsangrepp, översvämningar eller brand.
- Upprätthållande och återställande av naturlig hydrologi. Exempel på detta är regelbundna översvämningar från närliggande vattendrag.
- Naturlig näringsstatus.
- Upprätthållande och återintroduktion av hävd, framför allt i ängs- och hagmarker i nemoral och boreonemoral region.
- Förekomst av substrat för främst mossor, men även epifytiska lavar och svampar, insekter och landmollusker. Exempel på substrat är död ved, block och stenar samt gamla eller grova träd.
- De typiska arterna ska inte minska påtagligt i området eftersom typiska arter indikerar att naturtypen upprätthåller viss kvalitet och viktiga ekologiska funktioner.

Bevarandemål

Arealen svämlövskog ska vara minst 1,48 ha. Svämlövskogen utgörs av olikåldrig skog som domineras av lövträd, främst gråal. Naturliga processer som åldrande och avdöende leder till att rikligt med död ved finns i olika grovlekar och nedbrytningbrytningstadiet. Vattenståndet ska variera naturligt eller vid regleringen efterlikna den naturliga flödesregimen så att översvämningar påverkar skogens dynamik och struktur. Förekomsten av typiska arter av fåglar, mossor och kärlväxter ska vara enstaka, tämligen allmän respektive tämligen allmän.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot naturtypen:

- Exploatering av markområdet för industrier, bebyggelse eller infrastruktur.
- Skogsbruksåtgärder som t.ex. avverkning, röjning och gallring i eller i anslutning till skogsbestånden, vilket kan medföra fragmentering samt att naturliga strukturer och funktioner förstörs eller tas bort. Sådana åtgärder i och i anslutning till området kan även förändra

mikroklimatet, hydrologin och hydrokemin samt påverka naturtypens arter negativt.

- Produktionshöjande åtgärder i skogsbruket som t.ex. gödsling, markberedning, plantering och användande av främmande trädslag i eller i anslutning till skogsbestånden.
- Dikning och annan verksamhet som kan påverka hydrologin negativt, exempelvis körning med tunga fordon.
- Fragmentering av naturtypens bestånd som leder till att olika organismers populationer isoleras.
- Invandrande gran eller andra trädslag som inte är naturliga för naturtypen.
- Inplantering av främmande arter som kan leda till ändrade konkurrensförhållanden och utarmning av den typiska florans.
- Alltför stor älg- eller bäverpopulation som kan förhindra föryngringen av lövträd.
- Onaturlig flödesregim i Klarälven som leder till att översvämningar uteblir.
- Förändrad vattenkemi i Klarälven.
- Luftföroreningar, inklusive nedfall av kväve kan leda till förändrad artsammansättning.
- Nya sjukdomar och skadeorganismer som redan är införda eller kan införas framöver kan skapa onaturliga konkurrensförhållanden.

Bevarandeåtgärder

Svämlövskog utvecklas och underhålls genom naturliga störningar och är beroende av återkommande översvämningar. Det är angeläget att Klarälvens reglering utformas på ett sätt som efterliknar ett naturligt system så att området översvämmas och den typiska vegetationen bibehålls.

Området omfattas till stor del av Knapptäsk naturreservat. Åtgärder för att reducera gran och säkerställa föryngring av löv ska genomföras vid behov i enlighet med beslut och skötselplan för naturreservatet.

Bevarandetillstånd

I bevarandeplanen från 2006 beskrivs området hysa gamla och grova hagmarksbjörkar vilket torde utgöra substrat för organismer av olika slag, bland fågelarter såväl som bland mossor, lavar, vedsvampar och vedlevande insekter. Vidare beskrivs att den strandnära florans och faunan är rik med drygt 200 arter av kärlväxter, lavar och svampar. I nyckelbiotopsinventeringen som gjordes 1997 konstaterades rikligt med död ved, grova träd och rik förekomst av skrymslen. Vid fältbesök 2014 bedömdes naturtypen som icke fullgod Natura-naturtyp. Aktuella uppgifter om typiska arter saknas. Naturtypen påverkas av Klarälvens onaturliga reglering men det är oklart i vilken grad. Sammantaget bedöms bevarandetillståndet som oklart.

1042 - Citronfläckad kärrtrollslända, *Leucorrhinia pectoralis*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Citronfläckad kärrtrollslända lever i vegetationsrika dammar, myrgölar, mindre sjöar och i deltaområden, samt i tätbevuxna vikar av större sjöar. Förekomst av öppna vattenytor är nödvändig under äggläggningen. Frånvaro av fisk är gynnsamt. Larven förekommer i strandnära vatten där den lever som rovdjur på vatteninsekter och kräftdjur. Larvutveckling är som regel 2-årig, men varierar från 1-3 år beroende på klimat och födotillgång. Larverna kläcks till aduler under försommaren och arten har sin flygtid från slutet av maj till mitten av juli. Vädret avgör under vilken del av sommaren som den största aktiviteten råder. En långvarig värmeperiod under försommaren leder till tidigare kläckning och kortare men mer intensiv flygtid. Det omvända gäller under kall och ostadig väderlek. De fullbildade trollsländorna är goda flygare och kan förflytta sig mer än 10 km mellan olika vattensystem. Det vanliga beteendet är dock att hålla sig i närheten av uppväxtplatsen. De fullbildade trollsländorna sitter ofta stilla i vegetationen, gärna på ett vertikalt underlag, varifrån de gör utfall mot förbiflygande byten. Hannarna är territoriella, medan honorna för en mycket tillbakadragen tillvaro fram till tidpunkten för parningen.

Citronfläckad kärrtrollslända inventerades på 38 lokaler i Värmland under 2006 och påträffades då på 17 av dessa lokaler. Tolv av fyndlokalerna i anslutning till Väneren och två vid Klarälven, varav Knappnäs var en av dem.

Bevarandemål

Betydelsen av artens förekomst i området har bedömts som obetydlig på biogeografisk nivå (s.k. D-förekomst). Detta medför att några bevarandemål inte sätts för arten.

Negativ påverkan

Beskriv ej på grund av D-förekomst

Bevarandeåtgärder

Utgår på grund av D-förekomst

Bevarandetillstånd

Betydelsen av artens förekomst i området har bedömts som obetydlig på biogeografisk nivå (s.k. D-förekomst). Detta medför att några bevarandetillståndet inte bedöms för arten.

1966 - Ävjepilört, *Persicaria foliosa*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ävjepilört förekommer på grunda leriga stränder vid älvar, åar och sjöar samt sällsynt vid småvatten i betesmarker. Vid Bottenviken förekommer den även vid bräckt vatten. Den är ljusälskande och mycket konkurrenssvag. I samtliga områden växer den i miljöer som större delen av året normalt är täckta av vatten och endast periodvis är blottlagda. Arten kräver troligen viss uttorkning av substratet för att gro, men kan sedan växa delvis vattentäckt. På några lokaler är den endast tillfällig och dyker upp när förhållandena är optimala för att några år senare ha försvunnit igen. På merparten av lokalerna är den oftast årlig. En vattenregim i vattendrag som medför blottläggning av jord under sommaren och översvämning under vår- och höstflod är den avgjort viktigaste störningen för arten. Betesdrift på stränder påverkar också arten positivt. Arten sprids huvudsakligen längs vattendrag. Långdistansspridning och spridning mellan vattendrag sker troligen med fåglar. En rimlig uppskattning av spridningsavstånd är mindre än 1000 meter. Arten är rödlistad (kategori NT, nära hotad).

I Natura 2000-området räknades första gången 1994 mer än 100 exemplar av ävjepilört på torrlagd dybotten. I augusti 2002 återbesökte Värmlands Botaniska Förening lokalen och fann då ett 10-tal exemplar. Sedan har arten återfunnits i augusti 2007, 2014 och 2016. År 2014 beskrevs arten vara fåtalig och svårfunnen då vattenståndet var relativt högt.

För att den ingående arten ävjepilört ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetillstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Naturlig eller naturlig flödesregim som innebär återkommande översvämning vid höst- och vårflod samt torrläggning av jord under sommaren.
- Växtplatsen utgörs av grunda leriga älvstränder.
- Öppen och solexponerad miljö.
- God vattenkvalitet, särskilt med avseende på näringsämnen.
- Konnektivitet i vattendraget för möjlighet till spridning.

Bevarandemål

Ävjepilört ska finnas i området i för arten lämplig livsmiljö. Artens populationsutveckling ska vara stabil och inte visa på bestående nedgång samt förekomma i sådan omfattning att den kan fortleva långsiktigt i området. Flödesregimen ska vara naturlig eller naturlig så att översvämning sker vid vår- och höstflod och så att jord torrläggs under sommaren. Växtplatsen hålls öppen och solexponerad genom regelbundna översvämningar och/eller i vissa fall genom åtgärder som syftar till att hindra igenväxning. Vattenkvaliteten ska vara god med avseende på näringsämnen.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot arten:

- Reglering av vattendrag genom att flödesregimen förändras och påverkar arten negativt.
- Igenväxning av vegetation som innebär ökad beskuggning. På en del lokaler är arten beroende av bete och en minskning av betesintensiteten innebär att arealen lämplig miljö kraftigt minskar eller helt försvinner.
- Förändringar av vattenkvaliteten, speciellt övergödning.
- Brister i konnektivitet som hindrar spridning längs vattendrag.

Bevarandeåtgärder

Det är angeläget att Klarälvens reglering utformas på ett sätt som efterliknar ett naturligt system så att området översvämmas och den typiska livsmiljön för arten bibehålls.

Översvämningspåverkade områden utan träd- och buskskikt ska, enligt reservatsbeslut och skötselplan för Knappnäs naturreservat, finnas kvar som livsmiljö för ävjepilört och andra arter som behöver denna miljö.

Bevarandetillstånd

Mer än 100 exemplar av arten observerades 1994. År 2002 återfanns ett 10-tal exemplar och 2014 beskrevs arten vara svårfunnen och fåtalig p.g.a relativt högt vattenstånd. Observationer finns från 2016 men antalet är okänt. Att antalet observationer har minskat sedan arten först upptäcktes i området kan tyda på långvarigt försämrade livsvillkor och en minskning av populationen. Färre observationer skulle också kunna bero på att exemplar inte upptäckts p.g.a högt vattenstånd (2014) eller att livsvillkoren tillfälligt har varit ogynnsamma. Flödesregimen i Klarälven är i dagsläget reglerad och inte naturlik. Sammantaget medför detta att bevarandetillståndet bedöms som oklart.

Utvecklingsmark

Delar av området består av utvecklingsmark med målnaturtypen Taiga (9010), ca 12,7 ha.

Dokumentation

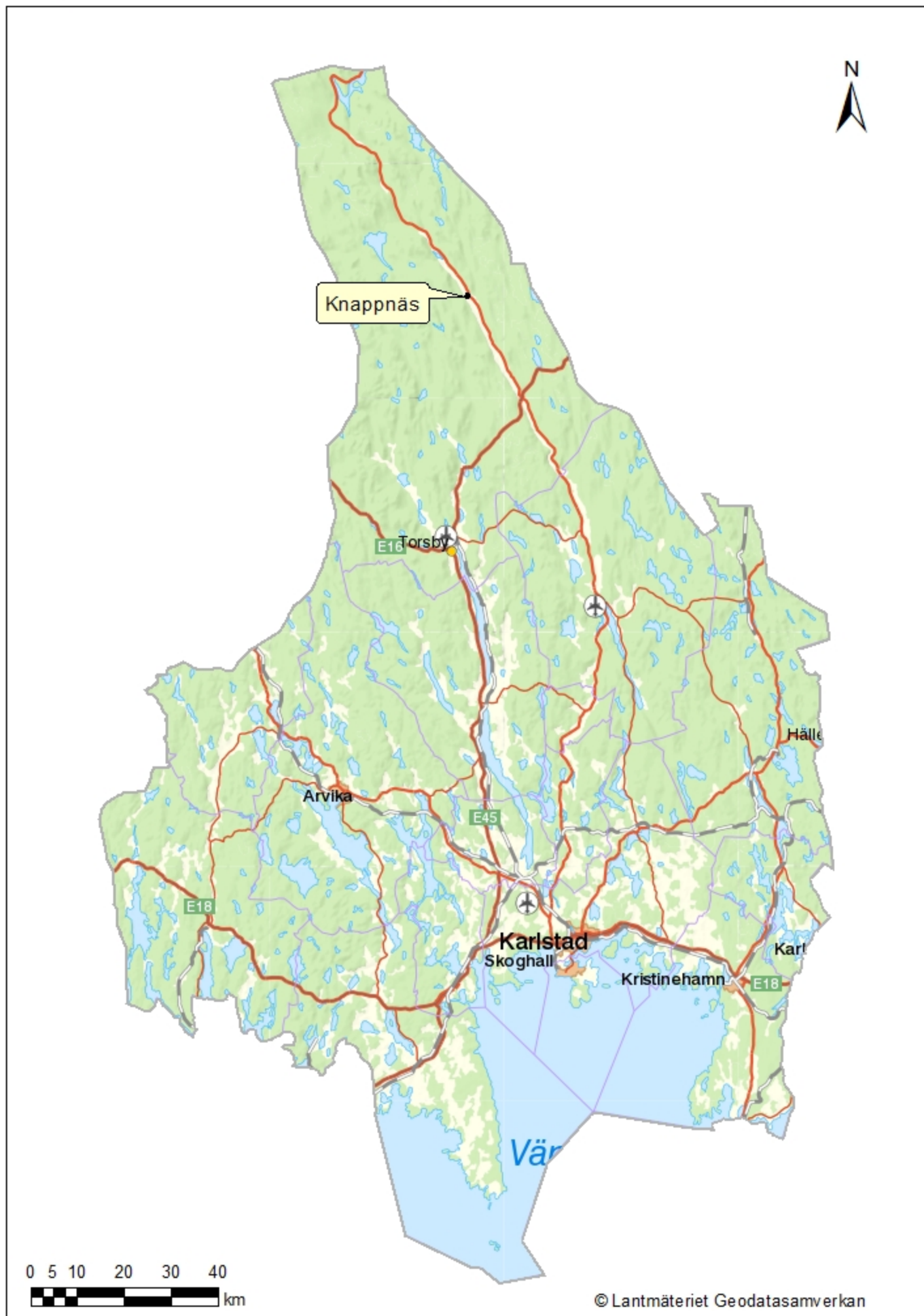
Följande underlag har använts vid sammanställningen av bevarandeplanen:

- ArtDatabanken SLU. Artfakta. (<http://artfakta.artdatabanken.se>)
- Artportalen. ArtDatabanken SLU, Uppsala. Artuppgifter, sökning 2017-03. (<http://www.artportalen.se>)
- Länsstyrelsen i Värmlands län. Basinventering 2005-2009 inklusive kompletterande inventeringar, bedömningar och kvalitetssäkring av Natura 2000-områden. Opublicerat.
- Länsstyrelsen i Värmlands län. 2005. Beslut om bildande av Naturreservatet Knappnäs. Beslut 2005-12-05.
- Länsstyrelsen i Värmlands län. 2006. Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0610233 Knappnäs. Fastställd 2006-03-15.
- Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska arter i habitatdirektivets bilaga 2. NV-01162-10. Art 1042, Citronfläckad kärrtrollslända. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska arter i habitatdirektivets bilaga 2. NV-01162-10. Art 1966, Ävjepilört. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1. NV-04493-11. Naturtyp 3210, Större vattendrag. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2012. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1. NV-04493-11. Naturtyp 91E0, Svämlövskog. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Skogsstyrelsen. 1997. Information om vald nyckelbiotop N 13373-1997. (<http://www.skogsstyrelsen.se/skogens-parlor/Nyckelbiotop>)

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Karta över Natura 2000-områdets avgränsning
3. Naturtypskarta

Bilaga 1. Översigtskarta med markering för Natura 2000-området Knappnäs

Bilaga 2. Karta med Natura 2000-områdets avgränsning

Bilaga 3. Naturtypskarta för Natura 2000 - området Knappnäs

Länsstyrelsen
Värmland

Länsstyrelsen Värmland, 651 86 Karlstad, 010-224 70 00
www.lansstyrelsen.se/varmland